

ODEZWA

do całego plemięna Izraela,
które wspaniała w nim słowa,
czytania Pism Świętych apo-
kory i prawdziwą podobno-
ścią serca.

WARSZAWA

1822

ODEZWA

do całego plemienia Izraela,
dla wzbudzenia w nim chęci
czytania Pism Świętych zpo-
korą i prawdziwą pobożno-
ścią serca.

WARSZAWA

1829.

**INSTYTUT
BADAŃ LITERACKICH PAN
BIBLIOTEKA**

00-250 Warszawa, ul. Nowy Świat 77

Tel. 26-60-63

<http://rcin.org.pl>

Wydawnictwo Państwowe

OLAWA

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowej.

WARSZAWA

22.365

BIBLIOTEKA
BIBLIOTEKI PAŃSTWOWEJ
ul. Krakowska 25
00-900 Warszawa

<http://rcin.org.pl>

Pokoy niechay będzie plemieniu Jzraela!

Słuchaycie wy potomkowie ludu od Boga wybranego! Słuchay narodzie, teraz opuszczony wzgardzony i rozproszony! Rozważcie słowa mężow wasze dobro iedynie na celu mających! — Wiadomo wam iż tłumaczenie Nowego Testamentu w ięzyku Hebrayskim, iuż od kilku lat wydrukowane zostało, i światło dnia uyrzało. Na teraz zaś iest zamiarem naszym z sercem przyjacielskim nalegać, abyście to Boskie dzieło czytali w upokorzeniu i modłach do Pana Zastępów, dla oświecenia duszy waszey, poznania prawdy, iznalezienia drogi do Zbawienia wiodącay. Naymilsi Bracia! przypomniycie sobie obietnicę Pana daną Abrahamowi, Izaakowi, i Jakóbowi względem ich potomstwa, i rozważcie wasze teraznieysze smutne położenie. Nie iestże Bóg Bogiem wiernym, strzegącym przymierza i miłosierdzia?

Dla czegoż więc usunięci iesteście teraz z oblicza Jego już więcéy iak od 17stu wieków? Dla czegoż wzgardzeni błąkacie się i tułacie po wszystkich prawie narodach? Zastanówcie się więc i poznaycie iż wielka musi być złość wasza!

Nie przypisujcie to dumie naszéy, bądź wywyższeniu się rozumem naszym nad was i mądrością nieustanném nabytą badaniem. Albowiem, poznanie prawdy wolnéy od wszelkiego skażenia, przejęcie się wiarą świętą, bojaźń Boga, miłość z duszy i serca pochodząca, są to dary nadprzyrodzone łaski Naywyższego. On tylko może ie łaskawie udzielać według świętéy woli swoiéy, iak napisano: „a zmiłuię się nad kim się zmiłuię, a zlituię się nad kim się zlituię.” Jeżeli więc te dary łaską Boską są, komuż tedy chwała należy? Czyliż nie temu tylko który ie rozdaie? a gdy bez łaski Naywyższego osiągnieniemi byź nie mogą, ani w nich utwierdzić się niepodobno, któż więc ośmieli się nierozsądnie twierdzić, iż zdolny iest takowemi obdarzać?

Jesteśmy zaś od Boga zobowiązaniemi, każdego błędzącego napomnieć, z błędnéy iego drogi wyprowadzić i wzbudzić w nim gorące i czyste modły, aby Bóg obrzezał nie obrzeskę serca iego, otworzył mu oczy dla znalezienia drogi zbawienia, i dodał

mu mocy wytrwania w téyże, do poźyskania szczęścia wiecznego; albowiem: „blizki jest Pan wszystkim, którzy go wzywają; a wszystkim którzy go wzywają w prawdzie.” Téy powinności tylko zadosyć uczynić jest zamiarem naszym przez tę krótką odezwę, iskładamy modły nasze przed obliczem Pańskim, aby obietnicę swoją spełnić, wasze uwięźnienie odwołać iznowuż was do swoiéy łaski przypuścić raczył.

Bracia moi! wspomnieliśmy wyżéy: iż złość wasza muśi byđź wielka. Jednak nie przemawialibyśmy do was tak surowo, nie przekonawszy się, iż złośliwym uporem trzymacie się drogi przodków waszych, a przyczyny karności, w któręy pozostacie, dochodzić nie chcecie.

Jawne jest każdemu wasze nieczne postępowanie, i któż patrząc na takowe, wyrzeknie, że iesteście narodem od Boga niegdyś wybranym? O Wy, którzy Imię Pana znieważacie po wszystkich prawie narodach, którzy znacie dobrze źródło skażenia natury ludzkiey, gdyż Pan wam nayıpierwéy zwiastował. „że myśl serca człowieczego zła jest od młodości iego!” gdybyście zechcieli serc waszych doświadczyć w upokorzeniu i modlitwie, poznalibyście prawdziwą postać rzeczy! ale niestety! iakkolwiek dobrze wie-

cie, iż iesteście złemi w oczach Boskich, czego żaden z pomiędzy was zaprzeczyć nie może, iednakże słabości waszëy uleczyć nie staracie się, twierdząc przeciwnie; że torem prawdziwëy wiary postępuiecie. Wiecie dobrze że złemi iesteście i grzesznikami, iednakowoż od drogi przodków, których Bóg od siebie odrzucił, odstąpić niechcecie; a tak więcëy iuż iak 17. wieków drogą przeciwiwiącą się prawu Bożemu postępuiecie; przeto doświadczyliście też przeciwności od Niego; pomimo tego wyrzec niechcecie, „może błędną iest droga wiary naszëy?” bynajmniey! ale owszem, chwytacie się iey pomimo pogardy Boga, i na krok odstąpić nie chcecie. — Niestety! ieszcze spoczywa przekłëstwo Boga pomiędzy wami iak wyrażono u Jezaiasza: „Zatwardź serce ludu tego, a uszy iego obciąż, i oczy iego zawrzyj, aby nie widział oczyma swemi, a uszy ma swemi nie słyszał, i sercem swëm nie rozumiał: a nie nawrócił się, a nie był uzdrowion.”

Zaiste! gdybyście się chcieli zapytać „dla czego, Pan z przodkami naszemi i z nami tak się obchodzi?” znaleźlibyście odpowiedź w przepowiedni Proroków waszych: „Opusciliście Boga źródło wod żywych, a wykopali-

ście sobie cysterny, cysterny dziórawe, które wody zatrzymać niemogą:" t. i. zastanowić się i dochodzić prawdy słowa Bożego nie chcecie, a napawacie się fałszywą i nierozsądną nauką, czczém wymysłem Rabinów waszych. Ci was uwiedli, i przytłumili światło duszy waszój, iak Jezaiasz o nich mówi. „albowiem wodzowie ludu tego są zwodziciele, aktorzy się im wodzić dadzą, zginęli:" winném miejscu: „i jest im słowo Pańskie przykazanie za przykazaniem, przepis za przepisem, trochę tu, trochę owdzie, abyszli, a padłszy w znak ztłukli się i. t. d.”

Następcy tych Rabinów także w ich ślady wstępują, gdy mówią, że ich błędna i nikczemna nauka, ich subtelne i czcze rozprawy nauką samego Boga są, iednającą wieczne życie iéy badaczom; atak następcy ci, nie tylko nie wzniecają chęci do rozbierania Pisma Świętego w prawdziwym iego znaczeniu, ale owszem zaślaniają wam światłości życia, odzywając się do was: „niezatapiacie się zbyt w Pismach Świętych, abyście przez to Talmudowi nie uwłoczyli, czytacie w Gemarże dzień i noc, w niej bowiem wszystkie dobro znajdziecie.”— Tym sposobem słowa ludzi, duszy ciemnej i przewrotnój przenoście nad słowa iasności Bo-

ga żywego; nawet jeżeli bierzecie Pisma Święte do ręki, nie czytacie je w upokorzeniu i modłach do Pana; aby wam otworzył oczy, i oświecił was w słowie swoim, dla znalezienia w niem drogi zbawienia, ale raczej pokładacie ślepe zaufanie w waszych obłąkanych Rabinach, i Komentatorach, oddając im większą cześć iak Bogu samemu, słowa zaś ksiąg świętych, które nie są wstanie wyłożyć, lub októrych błędnym wykładzie przekonani iesteście, lekkomyślnie puszczacie, nazywając je tajemnicą, do wytłómaczenia niepodobną. Przetoż, kaźde proroctwo iest dla was ciemną nocą, a wszelkie widzenie zdaią się wam byđź słowem księgi zapieczętowanej; a gardząc Bogiem i oburzając Jego Świętość, możecież do Niego nawrócić wasze ztwardziałe serce? Możecież znaleźć ulgę, niemając względu na Niego i na rady przez nie skończone miłosierdzie Jego wam udzielone? Zważcież więc i poznaycie iak wielką musi byđź złość wasza.

Dla tego Braćia! okazujemy wam: że ztętrata wieczna wam grozi, i napominamy was, abyście szukali ocalenia, które iedynie znaleźć możecie przez zachowanie rozkazu Boskiego; t. i. starając się zgłębić słowa Jego przynależnie, szczeremi Modłami i w upokorzeniu prawdziwym, a nie polegaycie wię-

cę na słowie ludzkim, ale raczćy na Boga samego. Podobnież nie ufaycie mądrości waszćy irozumowi, bo mądrość mądrych zaginie, a rozum sądzących się bydź roztropnemi, ukryty zostanie; albowiem tylko Pan dawa mądrości, z ust Jego pochodzi umiejętność i roztropność. Jego szukaycie, Jego wzywaycie, i Jego się trzymaycie. Tedy wyniknie iako zorza światłość wasza, a pomyślność waszą prętko zakwitnie. Na ten czas dopiero zdolnemi będziecie ocenić łaski Boskie iucieszy-cie się zesłaną wam pomocą. On bowiem nie będzie się ociągał z wykonaniem obietnicy swoiey, iż was kiedyś uczyni zaszczytem i chlubą narodów. Co day Boże Amen!

Aby wam zaś drogę utorować iwszelką zawadę usunąć, zwracamy uwagę waszą na następujące dowody oparte na powadze Pisma Świętego irozumu;

- a) Że prawo Moyżeszowe i Prorocy nauczali o nowćm przymierzu, i zapewnili; że takowe od Boga objawionćm będzie.
- b) Że Ewangelia wymienione przymierze zawiera, którćy słowa od Boga objawione zostały.

c) Skutki z dwóch wspomnianych dowodów, t. i. Jeżeli takowym nie wierzyacie, tedy odszczepiacie się od drogi Pana i życia wiecznego.

DOWÓD I.

Że prawo Moyżeszowe i Prorocy nauczali, i zapewnili: że takowe od Boga objawionem będzie.

Nim ustanowiony był Zakon, nie znajdował się środek do okazania człowiekowi, jego nikczemności i ułomności, iako téż wspańiałości i sprawiedliwości Boskiej; dla tego objawionem zostało prawo, dla wskazania człeku, obowiązków względem Boga, bliźniego i siebie samego. Objawienie to miało tylko za cel dania mu poznać zbyt słabe jego siły do wykonania woli Stwórcy swego, i potrzebę krwi na zmazanie grzechów; albowiem słowa zakonu Świętego są: iż, „ten tylko, który wstępuje w ślad Pana i przepisy, a prawa Jego zachowuje, żyć będzie.” Jednakowoż zbywa nam na siłach do wykonania takowych, albowiem gdzież się znajduie człowiek któryby tylko dobrze czynił a nie grzeszył? Sami przyznacie, iż musi być ieden z najnierozsądniejszych, któ-

ryby wyrzekł, iż nigdy nie odstąpił od drogi mądrości, a wszystkie przykazanie Pana ściśle zachowywał. A niemniej napisano jest: „Przeklęty, ktoby nie został przy słowach zakonu tego aby ie czynił.” (Deut: 27. 26.) Rozum atoli nie zaspakaia się krwią ofiar, (które iuż więcéy iak od 17stu wieków ustały’) iest bowiem rzeczą niepodobną; ażeby grzechy i występk i krwią cielca ikóz zgładzone zostały, które przecieź kary grzechów naszych ponosić, i gniew Boski uśmierzyć, nie są w stanie. Nadto, gdyby prawo objawione, przez ofiary ludzi do Boga się zbliżających mogło udoskonalic, dla czegoż takowe ofiary nie przestali czynic w czasie, gdy iuż przez nie oczyszczeni ofiarodawcy do żadney nieprawosci się nie poczuwali? A nawet uważiac Boga z strony Świętości Jego i sprawiedliwosci, widzimy że to się zgadza z Jego istota, potępiac niezbożnego według iego niezbożności, i wynagradzac sprawiedliwego według iego sprawiedliwosci. Jeżeli zatem słowa mędrca tchną prawdą: „iż niemaż człowieka na ziemi, któryby dobrze czynił a nie grzeszył.” Jeżeli przeklęstwo wspomniane starego zakonu zust samego Boga pochodzi, gdzie się tedy schronimy przed grzechami naszymi, a gniew Boski iakimżę

sposobem przebłagać zdołamy? udamy się do nieba; znajdziemy tam sędziego naszego, jeżeli do otchłań podziemnych, i tamże go nie unikniemy, a okropną iest rzeczą popaśdź w ręce sprawiedliwego Boga.

Ztąd się okazuje, iż prawo objawione iest dostatecznym człowiekowi wskazać obowiązki, które pełnić powinien, a pełnić nie iest w stanie; ale nie wystarczającym do ziednania mu przebaczenia grzechów i wiecznego życia, ponieważ również na woli iak i na siłach nam zbywa do wykonania wszystkich przykazań, słowem do zaniechania złego i chwywania się dobrego.

Zastanawiając się zaś nad samem prawem, widzimy iż ci Boscy mężowie i Prorocy do innego przymierza zmierzali. Zaczniemy od tego Boskiego męża Moyżesa, októrym powiedziano: „Nie powstał prorok więcéy w Izraelu podobny Moyżesowi,” któremu wierzycie iak sami powiadacie; ten zaś przepowiedział, iż powstanie inny między narodem Izraelskim Prorok, podobny iemu iak czytamy w 5tey Księ: Moyz: Rozd: 18. w. 15. 18. 19. „Proroka z pośrodku ciebie z braci twéy, iakom ia iest, wzbudzi tobie Pan, Bóg twóy, onego słuhać będziecie: Proroka im wzbudzę z pośrodku braci ich, iakoś ty iest, i złożę słowa moie w u-

sta tego i opowiadać im będzie wszystko, iako kolwiek mu rozkażę. I stanie się, ktobykolwiek nie był posłuszny słowom moim, które on mowić będzie w Imię moje, tego Ja szukać będę za nim.”

Tym zaś Prorokiem nie iest nikt inny iak tylko Messyas, iak Żydowscy Kommentatorowie sami mówią. Gdyby więc wola Boska, względem nas już od dawna w starém przymierzu, w całej obszerności, obietą była, na coż by się przydał Prorok, któryby nam rozkazy Boskie zwiastował, skoro już, w starym Testamencie objawione są? Idzie zatém, że ieszcze wtedy nie zupełnie musiała być wycięta droga do zbawienia prowadząca, z tego powodu, dawne prawo nam przyobiecało wskazanie takowéy przez Messyasa, który nam dokładnie ma zwiastować wolę oycy naszego w niebiesiech.

Oprócz tego wiecie, że prawo Moyżeszowe tylko Izraelowi, iako narodowi wybranemu i od Boga zamiłowanemu udzielone było, synowie zaś Noego, którzy ani przykazań, ani nagród za pełnienie takowych nie przyjęli, ci według waszego mniemania nie są zobowiązani do pełnienia pierwszych a nie będą uczestnikami drugich. Mniemanie to może być wolne od fałszu, dopóki odnosi się do czasów dawnego przymierza,

Jednakowoż ten przywiléy nie może służyć dłużej iak tylko do czasu przeznaczonego przyścia Messyasza, albowiem onim powiedziano: I dam cię za przymierze ludowi. (Jezai. 49. 8.) I stanie się dnia onego, że się za korzeniem Isaiego, który stanie się za Chorağiew narodom, poganie pytać będą. (Ibid. 11. 10.) W drugim mieyscu przyobiegał Bóg co następuje: „Małoby mi to było, abyś mi był ku podźwignieniu pokoleń Jakóbowych, i ku nawróceniu ostatków z Izraela, przetoż dałem cię za światłość poganom, abyś był zbawieniem moim aż do konczyn świata.” Jezai: 49. w. 6. Również Ezekiel w Rozdz. 17. w. 22. w tym względzie prorokował:” Tak mówi paniuący Pan, wszakże wezmę z wierzchu tego wysokiego cedru i wsadzę; i z wierzchu młodocianych latorośli iego, młodą latoroślkę ułamię a wszczepię ją na górze wysokiej i wyniosłej. i. t. d. — aż ... Ja Pan rzekłem to i uczynię.”

Cedrowe drzewo to, wyobraża stare przymierze, a młoda latoroślka oznacza Messyasza, który u Jezaiasza w rozdz. 53ciem w. 2. latoroślką nazwany iest. Wysoka góra Izraelska wystawia zgromadzenie

wszystkich sług Bożych, tak z plemienia Izraela, iako też i innych narodów; iak napisano: „I stanie się w ostateczne dni, że będzie przygotowana góra domu Pańskiego nawierzchu gór, i wywyższy się nad pagórki a zbieżą się do niey wszyscy narodowie.”

Podonieź, z tego co powiedziano Zerubabelowi, który drugą Świątynią wybudował, wnosić możemy, iż służba Boska owcześna zamienioną zostanie na inną nierównie doskonalszą; albowiem Pan obiecał mu, co następuje: „Oto ia ieszcze raz, a to po małym czasie, poruszę niebem i ziemią, i morzem i suchą. Poruszę mowę, wszystkie narody, i przyidą do Pożądanego od wszystkich narodów i napełnią ten dom chwałą mówi Pan Zastępów. „(Agg. 2. 7. 8. 22.) ”A to że mówi: ieszcze raz, pokazuje zniesienie rzeczy chwiejących się, iako tych, które są uczynione, (iak druga Świątynia przez Zerubabela zbudowana) aby zostały te, które się niechwieią;” (ad Hebre. 12. 26.) iakiemi są, królestwo niebieskie rozciągające się nad wszystkimi światami i prawo Boże na sercu pisane, czyli nowe przymierze. Jakoż spełnił Bóg obietnicę daną Zerubabelowi, al-

bowiem z biodr jego powstał Messyasz (Math. 1: w. 12. Łuk. 3. 27.) pośrednik nowego Testamentu daleko lepszego od pierwszego i na niewzruszonéj podstawie polegającego.

Święty Psalmista także mówi o wieczném przymierzu utwierdzoném we wszystkim i obwarowaném, i cieszył się nié bardziej niż wszystkiemi skarbami, albowiem wspomnienie tego przymierza stawało mu się z bawieniem i całą uciechą jego; (2. Sam. 23. 5.) dla tego też przepowiadał o Messyaszu: „Ofiary i obiaty nie chciałeś i. t. d. aż w zgromadzeniu wielkiem.” (Psa. 40. 7.) i takowemi ofiarami są, które składano według prawa dawnego; a gdy zaś Messyasz powiedział: „przychodzę wypełnić wolę twoją, o Boże mój.,, (Psal. 40. 9.) tém samém uwolnił nas od takowych ofiar aby wolę Boską wykonać.

Inny jeszcze dowód przytoczę; — Jeremiasz, słowy iasnymi iak dzień sam, przepowiada iak następuje; „Oto dni idą, mówi Pan, których uczynię z domem Izraelskim i z domem Judzkim przymierze nowe: Nie takie przymierze, iakiem uczyniłem z oycy ich w on dzień, którego mnie ujął za rękę ich, abym je wywiódł z ziemi E-

gipskiej; albowiem oni przymierze moje wzruszyli, chociaż Ja był małżonkiem ich, mówi Pan: Ale to jest przymierze moje, które postanowię z domem Izraelskim po tych dniach, mówi Pan; dam zakon mój do wnętrzości ich, a na sercu ich napiszę go, i będę Bogiem ich, a oni będą ludem moim. Inie będzie więcéy uczył żaden bliźniego swego i żaden brata swego, mówiąc: Poznajcie Pana, bo mnie oni wszyscy poznaią, od naymniejszego z nich, aż do naywiększego z nich mówi Pan; bo miłościw będę nieprawościom ich, a grzechów ich nie wspomnę więcéy.” (Jerem. 31. 31. 32. 33. 34.) Przez wyraz przymierze nowe, przepowiada nam zniesienie dawnego; albowiem rzecz dawna i przestarzała na koniec niszczeie, co też i druga okoliczność dowodzi, gdyż pierwéy mówi: ale to jest przymierze, które postanowię z domem Izraelskim, dam zakon mój do wnętrzości ich, a potém dodaie, bo miłościw będę nieprawościom ich, a grzechów ich nie wspomnę więcéy; wszędzie zaś gdzie iuż obiecano przebaczenie grzechów, ofiary za takowe przestaią. Dla tego też składanie wszelkich ofiar mieysce

maiące w czasie pierwszego przymierza, w drugim przestać musiały, z powodu że wszystkie ofiary iako cień tylko uważane były u Pana w porównaniu z tą wielką przez Messyasa złożoną, który wyiął na śmierć duszę swoje ku wdzięczney wonności Panu.

Z tego wszystkiego powinniście być przekonanemi że Bóg tak cudownie działający we wszystkich swych działaniach przyobiecał przymierze nowe, od starego lepsze; a również iak sława domu pośledniego większa była niż pierwszego, z powodu że Messyas w czasie bytu Świątyni drugiey przybył (Agg. 2. 9. Jan. 2. 14.) tak i przymierze ostatnie daleko przewyższa dawne, z powodu że pierwsze tylko z iednym narodem postanowione było, drugie zaś z całym rodzajem ludzkim. W starym Testamencie mówiono: „Trzy kroć do roku ukaże się każdy męszczyzna twóy przed Panem Bogiem twoim na miejsce które obierze.” (Deut. 16. 16.) w nowym zaś: Idzie godzina, gdy ani na téy górze, ani w Jeruzalemie nie będziecie chwalili oycy. Wy chwalicie co nie wiecie, a my chwalimy, co wiemy; albowiem zbawienie iest z Żydów: aleć idzie godzina, i teraz iest gdy pra-

wdziwi chwalcę będą chwalić oycę w duchu i w prawdzie. Bo i oycę takowych szuka, którzyby go chwaili. Bóg iest duch, a ci którzy go chwala, powinni go chwalić w duchu i w prawdzie.” (Jan. 4. 21. 24.) A nawet iezeli dacie wiarę, tedy wiedźcie, że przymierze to ostatnie ieszcze przed zaczęciem starego zakonu w wyrokach Boga ułożone było, który opowiada od początku rzeczy, ostatnie; albowiem Abrahamowi iuż i plemieniu iego obietnicę tą uczynił. (Genes. 15. 5; 17. 7; 22. 18.) Zakon więc 430. lat późniéy dopiero objawiony, nie może zerwać przymierza, które Bóg z Abrahamem zawarł.

Ponieważ dotąd dochodziliśmy i przekonaliśmy się, iż Zakon i Prorocy nauczaia o nowém z rozkazu Boskiego mającém być w potomności postanowioném przymierzu, tedy zważcie, mili czytelnicy, cóśmy założyli w drugim twierdzeniu.

DOWÓD II.

Że Ewangelia wymienione przymierze zawiera, którey słowa od Boga objawione zostały.

Gdy sztuczne i wspaniałe naczynie widziacie, które ieden tylko Sztukmistrz w stanie iest utworzyć, a w krótkim czasie widząc drugie z wszystkimi znamieniami tamtego zgodne, tedy wnosicie; iż ieden musi być obydwóch sprawcą. Jeżeli zatem porównywać będziecie Księgi Testamentu nowego z 24ma Księgami Testamentu starego, natenczas poznacie iak dokładne iest ich podobieństwo; porównyując zaś dwa te pisma święte z wszelkimi na świecie się znajdującymi, nie znajdziecie żadnego wyrównyującego co do wartości wspomnionym. A przyczyna tego iest iasną, gdyż dzieła ludzkie nie mogą iść w porównaniu z Boskimi. Lecz wróćmy się do upatrywania podobieństwa Ewangelii z księgami starego zakonu. Czytającie uważnie, uznacie że nie tylko w najmniejszych swych częściach się zgadzają, ale nadto iedną drugą wspiera i utwierdza. Moyżesz powiedział: Słuchaj Izraelu, Pan, Bóg nasz, Pan iest ieden: (Deut. 6. 4.) i Paweł też mówi: Ieden Bóg i Oyciec wszystkich, któ-

ry iesel nade wszystko i po wszystkich i we wszystkich: (ad Eph. 4. 6.) Jezaiasz wspomina o trzech przedmiotach w Istocie Boga połączonych, słowami: Panujący Pan posłał mię i duch iego: (Jezai: 48. 16.) przez to rozumiemy, iż posłany iesel ten, który te słowa mówi, to iesel Messyasz o którym pierwey powiedziano: Jam iesel, iam pierwszy, iam i ostateczny: (ibid: 12) posyłaćemi zaś są Panujący Pan i Duch iego; podobnież dalej znajduiemy: Duch Panującego Pana iesel nademną. (ibid: 61. 1.) Toż samo dowodzi Jan, uczeń Jezusa, gdy mówi: Albowiem trzey są, którzy świadczą na niebie: Oyciec, Słowo, i Duch Święty, a ci trzey iedno są. (1. L. Jan. 5. 7.) Również i Messyasz sam mówi: Ja i Oyciec iedno iesteśmy. (Jan. 10. 30.) W starym Testamencie powiedziano: Albowiem dusza wszelkiego ciała we krwi iego iesel, a ia dałem ią wam na ołtarz, ku oczyszczeniu dusz waszych; bo krew iesel, która duszę oczyszcza: (Lewit. 17. 11.) a Paweł pisze: A niemal wszystko według zakonu krwią oczyszczone bywa, a bez rozlania krwi nie bywa odpuszczenie grzechów. (do Żydów 9. 22.)

Jeżeli chcecie odnosić się do przepowiedni Proroków o przybyciu Messyasza, podobnież znajdziecie, iż wszelkie ich słowa o Jezusie Nazaréyskim, ściśle spełnione zostały. Prorok Micheasz przepowiedział o miejscu Jego urodzenia: Ale ty Betlehemie Efrata! aczeż najmniejszy między tysiącami Judzkimi, z ciebie mi iednak wynidzie ten, który będzie Panującym w Izraelu, a wyjścia Jego są z dawna ode dni wiecznych. (Mich. 5. 1.) (przérzycie ten rozdział dokładnie); w nowym Testamencie także powiadziano, iż Jezus tam był narodzon (Math. 2. 2. Luk. 2. 4. 7.) Dla krótkości zaś zamierzoney, umieszczamy tu tabelkę, złożoną z niektórych wierszy, w starym Testamencie w sposb prorocत्व pisanych, których spełnienie w nowym nam przedstawiają. Za prawdę, Mężowie ci, którzy pisali Ewanielie, byli mężami sprawiedliwemi, którzy dokładnie opisali co na własne oczy widzieli, i życie swoje do tego stosowali. Prosimy was zaś, najmilsi Bracia, wiersze te porządkiem, w iakiem następuią odczytać, i rzeczy zawarte z natężonym umysłem rozważyć, a na ten czas bez wątpienia uznacie iż iedne drugim zupełnie odpowiadają.

Testament stary Testament nowy

1. *Narodzenie Messyasza.*

Genesis	22.	18.	} . . . Math	1.	1.
2. Samuel	7.	12.			
Jesai	11.	1.			

Jesai	7.	14.	} . . .	Math	1.	18.	
				Lucae	1.	31.	35.
				Lucae	2.	5.	6.

2. *Posłaniec który go poprzedzał.*

Małachi	3.	1.	} . . .	Math.	3.	1.	3.
Jesai	40.	3.		Marci	1.	2.	3.
				Lucae	1.	17.	

3. *Mieysca gdzie Messyasza nauczał Ewanielią.*

Jesai	3.	23.	9.	1.	Math.	4.	12.	23.
-------	----	-----	----	----	-------	----	-----	-----

4. *Okoliczności przyścia iego do Jerozolimy towarzyszące.*

Sachariae	9.	9.	} . . .	Math.	21.	6.
				Joh.	12.	14.

5. *Głos narodu gdy do Jerozolimy przybył.*

Psalm 118	25.	26.	. . .	Math.	21.	9.
-----------	-----	-----	-------	-------	-----	----

6. *Kto go wydał nieprzyjacielom.*

Psalm	41.	10.	. . .	{	Math.	26.	47.
				}	Luce	22.	47.

7. *Zapłata za niego dana.*

Sachar.	11.	12.	13.	. . .	{	Math.	26.	15.
					}	Ibid.	27.	7.

8. *Cierpienia Messyasza.*

Jesai	Cap.	53.)	. . .	{	Math.	8.	20.	
Psalm	22.	et 69.)		}	Ibid.	27.	30.	
					{	Lucae	22.	44.

9. *Był z przestępcami policzon.*

Jesai	53.	12.	. . .	{	Math.	27.	38.
				}	Marci	15.	27.

10. *Ubiczowali go.*

Jesai	53.	5.	. . .	{	Math.	27.	26.
				}	Marci	9.	19.

11. *Przebodli ręce i nogi iego.*

Psalm	22.	17.)	. . .	{	Math.	27.	35.
Sachar.	12.	10.)		}	Luc.	23.	33.

12. *Kości iego niezłamali.*

Exod.	12.	46.)	} . . .	Joh.	19.	33.	36.
Num.	39.	12.)					
Psalm	34.	21.)					

13. *Naigrawali się z cierpiącego.*

Psalm 22. 8. . . . Math. 27. 42. 43.

14. *Dali mu pić ocet i żółć.*

Psalm 69. 22. . . . Math. 27. 42. 43.

15. *O szaty iego los miotali.*

Psalm	22.	19.	} . . .	Math.	27.	35.
				Marc.	15.	24.
				Joh.	19.	23.

16. *Zmartwych wstał.*

Psalm	16.	10.)	} Math.	28.	6.
Jesai	53.	10.)		Luc.	24.

17. *Wstąpił na niebiosa i nabrał darów dla ludzi.*

Psalm	68.	19.)	} Marci	16.	19.	
Ibid.	47.	6.)		} Luc.	24.	51
Ibid.	110.	1.)				

Jnny ieszcze dowód, iż słowa Ewanielii od Boga objawione są, przytoczę wam ze znaków i cudów przez Jezusa i uczniów Jego zdziałanych: albowiem o nim Prorok przepowiedział; „Tedy się otworzą oczy ślepych, a uszy głuchych otworzone będą. Tedy poskoczy chromy iako ieleń, a niemych język spiewać będzie.” (Jesai 29. 18; 32. 3. 4; 35. 5. 6; 42. 7.) a gdybyście czytali życie i działania Jezusa Messyasza w Ewanieliach zawarte, tedy i oczy waszedy duszy się otworzą, a iaśnie widzieć będziecie, że ten Jezus prawdziwym iest Zbawicielem, o którym Bóg niewzruszone dał świadectwo cudownemi przez Jezusa i uczniów jego wykonanemi dziełami. W czasie iego pobytu, ślepi widzieli, chromi chodzili, trędowaci brali oczyszczenie, głuszy słyszeli, umarli zmartwych wstali, a ubogim opowiadana bywała Ewanielia. (Math. 9. 27; 15. 30; Marc. 7. 32; Lucae 7. 22.) Wszakże w Moyżesza wierzycie dla cudów przez niego uczynionych; dla czegoż Jezusa nie uznacie, który daleko większe zdziałał? Moyżesz obracał wody w krew. Jezus zaś w wino (Jan. 2. 9.) Skóra twarzy Moyżeszowedy lśniła się; oblicze zaś Jezusa roziaśniło się iako

słońce, a szaty Jego stały się białe jako światłość. (Math. 17. 2.) Moyses przedzielił morze swą łaską; Jezus zaś moc śmierci słowem swoim zniszczył. (Mar: 5. 41. Luc. 7. 14. Jan 11. 43.)

A nawet uczniowie Jezusa, dzieła nadprzyrodzone uskuteczнили; (Patrz dzieie Apostolskie 3. 6. 7; 5. 12; 5. 16. 17; 9. 40; 14. 10; 19. 12; 20. 10; 28. 8.) gdyby więc Jezus i Apostołowie od Boga nie byli posłani, tedy by ani On, ani oni żadnego z namnienionych cudów zdziałać nie mogli.

Również ten sam duch przez którego wszyscy Prorocy Boscy prorokowali, na Jezusie spoczął, i za pomocą iego przepowiedział okoliczności swéj śmierci towarzyszyć mające; iż ieden z Jego uczniów wyda Go starszym ludu Izraelskiego i Rzymianom; iż On sam, nim życie utraci, wiele męk i cierpień poniesie, (Math. 17. 22. 23; 20. 18; 26. 24) a 3go dnia po śmierci zmartwych wstanie. Podobnież prorokował o przyszłych Messyaszach i Prorokach fałszywych w imię iego powstać mających, o zburzeniu Jerozolimy i niewoli Jehudy, o cierpieniach swych uczniów, i woynach; które na narody spadną. (Wszystko to i więcéy znajdziecie w Matheusza 24. i Łukasza 19. 43. 44.) Nad to, który z was czy-

tać będzie pisma sławnego Jozefa, obznajmi się z wszystkimi zdarzeniami od Jezusa przepowiedzianymi, a które w czasie bytu Jego się stały.

Dotąd, dowody nasze opierały się na samym rozumie, teraz zaś zamierzamy do serc waszych przemówić. Dwie rzeczy niezbędne są do zbawienia duszy człowieka; przebaczenie popełnionych grzechów, i przewyciężenie namiętności powtórnie do nich wiodących; a jedno bez drugiego dostatecznym nie iest. Wspomnieliśmy zaś że przebaczenie grzechów ze sprawiedliwością Boską się nie zgadza, której własnością iest, złemu w stosunku iego złości karę wymierzyć; dusza zatem grzeszna umierać powinna. A któż iest któryby wyrzekł, serce moje iest czyste, wolny iestem od grzechu? Coż iest Człowiek aby miał być czystym, albo żeby miał być sprawiedliwym urodzony z niewiasty? Ten! który piie nieprawość iako wody? (Job. 15. w 14. 16.) Skoro zaś mili bracia! wezwani będziemy przed tronem Króla Królów, w oczach którego niebo nie iest czystym, który w aniołach swoich znajduie niedostatek, (Job. 15. 15.) iakaż nam nadzieia pozostanie oglądania oblicza Pana i cieszenia się wiecznie świa-

tłością i wspaniałością Jego? —

Ale, niechaj niebiosa się zdumiewają a ziemia niech słucha! albowiem miłosierdzie Pana wspominać będę, który cudownie działał, i którego prawica dokazała mocy. Widział że nie było pomocnika, zdumiał się że nie masz nikogo co by go podparł, przetoż sprawiło mu wybawienie ramię Jego; nakłonił niebios i ztąpił, stał się naywzgardzeńszym i naypodléyszym z ludzi, mężem boleści a świadomym niemocy, wziął na się choroby nasze a boleści nasze sam nosił; zraniony został dla występków naszych, ztarty dla naszych nieprawości; każń pokoju naszego iest na nim a sinością Jego iesteśmy uzdrowieni. Gdy Jezus był wycięty z ziemi żyjących, tedy spełniło się co spiewał Król Dawid: Miłosierdzie i prawdę spotkaią się z sobą, sidło się potargało a myśmy uszli; grzech ukarany został a grzesznik z uciskow uratowany.

Tym sposobem sprawiedliwości naywyższego Sędziego zadosyć uczynioną karą naszego Zaręczyciela, który wziął na się winy nasze, a tym samém miłosierdzie i łaska Boga nayświetniey się obiawiły,

albowiem tą samą ofiarą odpuścił wszystkie nasze nieprawości, uzdrowił wszelkie nasze choroby, wybawił od śmierci nasz żywot i ukoronował nas miłosierdziem i wielką litością. Kto więc pragnie długo żyć, a miłujcie dni aby widział dobra? Niechaj słucha słów czystych, nad miód słodszych, z ust Baranka Bożego grzechy świata noszącego pochodzących! brzmią one: Poydźcie do mnie wszyscy, którzyście spracowani i obciążeni, a ja wam sprawię odpocznienie (Math. 11. 28.) Tego co do mnie przyidzie nie wyrzucę precz. (Jan. 6. 37.) Niechże wam tedy będzie wiadomo, mężowie Bracia, iż się wam przez Jezusa Chrystusa opowiada odpuszczenie grzechów: I od wszystkiego od czegoście niemogli bydź przez Zakon Moyżeszow usprawiedliwieni, przez Niego każdy wierzący usprawiedliwiony bywa. (Dzieie Apost. 13. 38. 39.)

Jeżeli zaś chcecie zgłębić i dowiedzieć się jakim sposobem człowiek zdoła złe namiętności przewyciężyć i w drodze prawdy postępować; nawet i tego od Jezusa i uczniów Jego nauczyć się możecie. Obiecuję On: Jeżeli o co prosić będziecie w imieniu moim ja uczynię. Jeżeli mię miłujecie, przykazanie mo-

ie zachowaycie. A ia prosić będę Oycę, a da wam innego Pocieszyciela, aby z wami mieszkał na zawsze. (Jan. 14. 14. 15. 16.) także Święty Paweł mówi: Duchem postępuycie a pożądlowości ciała niewykonywajcie. (Do Gal. 5. 16.)

Z tych obudwóch dowodów wyniknie nakoniec!

DOWÓD III.

Jeżeli takowym niewierzycie tedy odszepiacie się od drogi Pana i życia wiecznego.

Pan wasz Bóg żąda tylko od was, abyście słowu Jego wierzyli, a w nim i w Mesyaszu Synu Jego, dla grzechów naszych ukrzyżowanym, zaufanie mieli; dla czegoż więc chcecie umierać bez wiary? Z powodu niewierności zginęła wspaniała Korona Izraela któż jest w stanie znowu ją odzyskać? Wielu z pomiędzy was rozwiązaniem tego pytania się zatrudnili, a nikomu ieszcze się to nie udało. Uważajcie więc, mili Bracia! a powiemy wam przyczynę wielkiej utraty waszój, i sposób iey odzyskania. Wszakże dobrze wiecie iż dla mnóstwa grzechów pod iarzem niewoli życie przepędzacie; a z iakiego powodu uwolnienie z

takowéy iuż tyle czasu się zwłóczy? Przodkowie wasi, według świadectwa Proroków z ziemi Świętęy wypędzeni i w Babilonie uwięzieni zostali, a iednak nie służyli Królowi Babilońskiemu więcéy nad 70siąt lat, wy zaś tułacie się i błąkacie pomiędzy narodami po wszystkich kraiach ziemi, wzgardzeni i shańbieni od każdego z ludzi, a to iuż blisko od 18stu wieków. Przodkowie wasi bałwanom cześć oddawali, sławę swoją wryte obrazy drewniane i kamienne odmienili, iednakowoż po 70. lat niewoli wybawieni zostali, wy zaś, którzyście wszystkich tych występków nie stali się winnemi, ieszcze w cudzych kraiach ięczycie, a waszych przodków Bóg, krzyki wasze ieszcze nie uciszy! A cożeście gorszego uczynili od waszych rodziców? Izaliż Sędzia wszystkiey ziemi nie uczyni sprawiedliwości? Nie day tego Boże!

Kochani Bracia! ieżeli do was za surowo mówimy, wiercie że iedynie wasze wieczne dobro na celu mamy; pokazuiemy wam chorobę, ażeby przyspieszyć iey uleczenie. Zaiste również iak Żydzi w czasach Rzymskich, Syna Bożego, Jezusa Messyasza krzyżowali a słowa: „krew iego na nas i dziatki nasze,” wielkim głosem wyrzekli, tak i wy, iakkolwiek nie ustami, w sercach waszych te słowa powta-

rzacie a twardego karku, Ewanielii Jezusa Messyasza wierzyć nie chcecie. Oto jest ta wielka nieprawość, z przyczyny której, sła-
wa Izraela zniżoną i ozdoba jego odjętą jest
aż do dzisiejszego dnia.

Jeżeli zaś nas zapytacie: z iakiego powo-
du przodkowie nasi Ewanielii niewierzyli,
i takowey zgłębić nie chcieli, dla czegoż my
z drogi Oyców naszych zstępować mamy?
Na to wam odpowiadamy; do czego się ma-
cie zaślaniać rodzicami? Czyliż oni w tym
okropnym dniu ostatecznego sądu będą się
za was sprawiać? kto ie grona cier-
pkie, temu zęby zcierpną. Dla te-
go bracia! nie wspominaycie pier-
wszych rzeczy, a starodawnych
nie uważaycie, albowiem Pan no-
wą na ziemię uczynił. Bądźcie pomni
na wasze idziatki waszych duszę, a niezasmu-
caycie potemstwa waszego, iak was oycow-
wie wasi zasmucili. Rozmyślaycie słowa E-
wanielii, onych doświadczaycie, i bezstron-
nie z zakonem Moyżeszowem porównyway-
cie! Wzywaycie zaś Tego który swiatłości
udziela i rozumu, aby zastanowieniu wasze-
mu towarzyszyła pokora serca, pobożność
duszy, i boiaźn Boska. Amen!

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

INSTITUT
BADAN PENELITIAN DAN
PUSAT PERPUSTAKAAN
http://rcin.org.pl

Варшава

F

22.365